

פרשת ויקחו קרח התשפ"ד

ari.kahn@biu.ac.il

הרב ארי דוד קאהן

1. במדבר פרק יז פסוק ט - כח (פרשת קרח)

(ט) וידבר ה' אל-משה לאמר: (י) ה'רמו מתוך העדה הזאת ואכלה אתם כרגע ויפלו על-פניהם: (יא) ויאמר משה אל-אהרן קח את-המחטה ותן-עליה אש מעל המזבח ושים קטרת והולך מהרה אל-העדה וכפר עליהם כייצא הקצף מלפני ה' החל הגגף: (יב) וישח אהרן כאשרו דבר משה ויך אל-תוף הקהל והגה החל הגגף בעם ויתן את-הקטרת וכפר עליהם: (יג) ויעמד בין-המתים ובין החיים ותעצר המגפה: (יד) ויהיו המתים במגפה ארבעה עשר אלף ושבע מאות מלבד המתים על-דבר-קרח: (טו) וישב אהרן אל-משה אל-פתח אהל מועד והמגפה נעצרה: (טז) וידבר ה' אל-משה לאמר: (יז) וברו אל-בני ישראל וקח מאתם מטה מטה לביית אב מאת כל-נשיאיהם לביית אבתם שנים עשר מטות איש את-שמו תקחב על-מטהו: (יח) ואת שם אהרן תקחב על-מטה לגי פי מטה אהרן לראש בית אבותם: (יט) והנחתם באהל מועד לפני העדות אשר אועד לכם שמה: (כ) והיה האיש אשר אבחר-בו מטהו יפרח והשפתי מעלי את-תלנות בני ישראל אשר הם מליגים עליכם: (כא) וידבר משה אל-בני ישראל ויתנו אליו כל-נשיאיהם מטה לנשיא אחד מטה לנשיא אחד לביית אבתם שנים עשר מטות ומטה אהרן בתוך מטותם: (כב) וינח משה את-המטות לפני ה' באהל העדות: (כג) ויהי מקחרת ויבא משה אל-אהל העדות והגה פרח מטה-אהרן לביית לגי ויצא פרח ויצץ ציץ ויגמל שקדים: (כד) ויצא משה את-כל-המטות מלפני ה' אל-כל-בני ישראל ויראו ויקחו איש מטהו: (כה) ויאמר ה' אל-משה השב את-מטה אהרן לפני העדות למשמרת לאות לבני-מרי ותכל תלונתם מעלי ולא ימתו: (כו) ויעש משה כאשר צוה ה' אתו כן עשה: (כז) ויאמרו בני ישראל אל-משה לאמר הו גונענו אבדנו כלנו אבדנו: (כח) כל הקרבו הקרב אל-משכן ה' ימות האם תמנו לגוע:

2. במדבר פרק כ (פרשת חקת)

(א) ויבאו בני-ישראל כל-העדה מדבר-צן בתדש הראשון וישב העם בקדש ותמת שם מרים ותקבר שם: ... (ד) וידבר ה' אל-משה לאמר: (ה) קח את-המטה וסקהל את-העדה אפה ואהרן אחיך ודברתם אל-הסלע לעיניהם ונתן מימיו והוצאת להם מים מן-הסלע והשקית את-העדה ואת-בעירם: (ט) וישח משה את-המטה מלפני ה' כאשר צוהו: (י) ויקהלו משה ואהרן את-הקהל אל-פני הסלע ויאמר להם שמעו-נא המורים המן-הסלע הנה נוציא לכם מים: (יא) ויגרם משה את-ידו ויך את-הסלע במטהו פעמים ויצאו מים רבים ותשת העדה ובעירם: (יב) ויאמר ה' אל-משה ואל-אהרן יען לא-האמנתם בי להקדישני לעיני בני ישראל לכן לא תביאו את-הקהל הנה אל-הארץ אשר-נתתי להם: (יג) הטה מי מריבה אשר-רכבו בני-ישראל את-ה' ויקדש בם: ... (כג) ויאמר ה' אל-משה ואל-אהרן בהר על-גבול ארץ-אדום לאמר: (כד) יאסף אהרן אל-עמיו כי לא יבא אל-הארץ אשר נתתי לבני ישראל על אשר-מריתם את-פי למי מריבה: (כה) קח את-אהרן ואת-אלעזר בנו ותעל אתם הר ההר: (כו) והפשט את-אהרן את-בגדיו והלבשתם את-אלעזר בנו ואהרן יאסף ומת שם: (כז) ויעש משה כאשר צוה ה' ויעלו אל-ההר ההר לעיני כל-העדה: (כח) ויפשט משה את-בגדיו וילבש את-אלעזר בנו וימת אהרן שם בראש ההר ויגד משה ואלעזר מן-ההר: (כט) ויראו כל-העדה כי גוע אהרן ויבכו את-אהרן שלשים יום כל בית ישראל: (ל)

3. במדבר פרק טו פסוק לב - לד (פרשת שלח)

(לב) ויהיו בני-ישראל במדבר וימצאו איש מקושש עצים ביום השבת: (לג) ויקריבו אתו המצאים אתו מקושש עצים אל-משה ואל-אהרן ואל כל-העדה: (לד) ויגיהו אתו במשמר כי לא פדש מה-יעשה לו: (ל)

4. תוספות מסכת בבא בתרא דף קיט עמוד ב ד"ה אפילו קטנה - רבי שמשון בן אברהם משנין

...נראה לרשב"א דסבר לה כמ"ד (שבת דף צו:) צלפחד היינו מקושש ומעשה המקושש היה בתחלת ארבעים מיד אחר מעשה מרגלים דאמר במדרש דלשם שמים נתכוין שהיו אומרים ישראל כיון שנגזר עליהן שלא ליכנס לארץ ממעשה מרגלים שוב אין מחויבין במצות עמד וחילל שבת כדי שיהרג ויראו אחרים...

5. מהרש"א [חדושי אגדות] מסכת בבא בתרא דף קיט עמוד א

וכן י"ל לפי המדרש שכתבו התוס' לקמן דצלפחד היינו מקושש והיה בתחלת מ' שנה ולשם שמים נתכוין שהיו אומרים כיון שנגזר עליהם שלא ליכנס לארץ ממעשה המרגלים שוב אין חייבים במצות עמד וחילל שבת כדי שיהרג ויראו אחרים עכ"ל דה"ל נמי מלאכה שאינה צריכה לגופה וק"ל:

6. במדבר פרק טז פסוק א – ז (פרשת קרח)

(א) וַיִּקַּח קָרַח בֶּן־יִצְחָק בֶּן־קֵהָת בֶּן־לֵוִי וְדָתָן וְאַבִּירָם בְּנֵי אֱלִיָּאָב וְאוֹן בֶּן־פִּלֵּת בְּנֵי רְאוּבֵן: (ב) וַיִּקְמֹוּ לִפְנֵי מֹשֶׁה וְאֲנָשִׁים מִבְּנֵי־יִשְׂרָאֵל חֲמִשִּׁים וּמְאַתָּים נְשִׂאֵי עֵדָה קְרָאִי מוֹעֵד אֲנָשֵׁי־שָׁם: (ג) וַיִּקְהָלוּ עַל־מֹשֶׁה וְעַל־אַהֲרֹן וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם רַב־לִכְמֹךָ כִּי כָל־הָעֵדָה כָּלָם קְדָשִׁים וּבְתוֹכָם ה' וּמִדּוֹעַ תִּתְנַשְּׂאוּ עַל־קֵהָת ה': (ד) וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה וַיִּפֹּל עַל־פָּנָיו:

7. תרגום אונקלוס במדבר פרק טז פסוק א (פרשת קרח)

וְאֶת־פְּלִיג קָרַח בֶּר יִצְחָק בֶּר קֵהָת בֶּר לְוִי וְדָתָן וְאַבִּירָם בְּנֵי אֱלִיָּאָב וְאוֹן בֶּר פִּלֵּת בְּנֵי רְאוּבֵן:

8. כתר יונתן במדבר פרק טז פסוק א (פרשת קרח)

וַיִּקַּח טְלִיתוֹ שְׁפֵלָה תְּכֵלֶת קָרַח בֶּן יִצְחָק בֶּן קֵהָת בֶּן לְוִי וְדָתָן וְאַבִּירָם בְּנֵי אֱלִיָּאָב וְאוֹן בֶּן פִּלֵּת בְּנֵי רְאוּבֵן:

9. רש"י במדבר פרק טז פסוק א (פרשת קרח)

ויקח קרח – לקח את עצמו לצד אחד להיות נחלק מתוך העדה² לעורר על הכהונה, וזהו שתרגם אונקלוס ואתפליג נחלק משאר העדה להחזיק במחלוקת, וכן (אייב טו. יב) מה יקחך לבך, לוקח אותך להפליגך משאר בני אדם. דבר אחר ויקח קרח³ משך ראשי סנהדראות שבהם דברים, כמו שנאמר (במדבר כ. כה) קח את אהרן, (הושע יד. ג) קחו עמכם דברים...מה עשה, עמד וכנס מאתים חמישים ראשי סנהדראות, רובן משבט ראובן שכיניו, והם אליצור בן שדיאור וחביריו וכיוצא בו, שנאמר נשיאי עדה קריאי מועד, ולהלן הוא אומר (במדבר א. טז) אלה קרואי העדה, והלבישן טליתות שכולן תכלת. באו ועמדו לפני משה. אמרו לו טלית שכולה של תכלת חייבת בציצית או פטורה. אמר להם חייבת. התחילו לשחק עליו, אפשר טלית של מין אחר חוט אחד של תכלת פטורה, זו שכולה תכלת לא תפטור את עצמה:

10. רשב"ם במדבר פרק טז פסוק א (פרשת קרח)

ויקח קרח – כמו ויקח [אברם] את שרה אשתו ואת לוט, אף כאן ויקח קרח ודתן ואבירם אנשים הרבה, עד שקמו עמהם לפני משה חמישים ומאתים:

11. רש"י במדבר פרק טז פסוק ג (פרשת קרח)

כלם קדושים – כולם שמעו דברים בסיני מפי הגבורה:

12. שעורים לזכר אבא מרי כלאים בציצית

ובכגון דא, שפיר אמרינן כי העשה בא ודוחה את הלאו והעטיפה נפקעת מגדר מעשה העבירה. ברם, במתכסה בכסות יום בלילה, פעולת מצוה בגופו של אדם נעדרת, קיומו בא ממילא ונטול הוא מעשה מסוים. העטיפה מחדשת שם כסות של ציצית, אבל אינה מהווה מעשה מצוה שיש בו משום קיום; ואם כן, מה ידחה איסור כלאים. העטיפה היא לבישת כלאים אבל אין חותם של מצוה מוטבע עליה. לכן, אם אנו דנים על כלאים בציצית מפאת עשה דוחה ל"ת, אי אפשר להתיר כלאים בכסות יום שלובשה בלילה. מעשה קיום מצוה חסר וממילא אין כאן דוחה של איסור. ברם, כשאנו אומרים כי כלאים הותרו, אין אנו צריכים לפעולת קיום מצוה הזזה עם מעשה העבירה; ההיתר אינו תלוי בקיום המצוה, כי אם בחלות שם חפצא של מצוה. אנו דנים רק בבעיה אחת, והיא, האם הבגד מהווה חפצא של מצוה והאם חלות שם טלית מצוייצת הוטבעה בו. לא פעולת המצוה של הגברא, כי אם שם ציצית בחפצא מתיר, וכמו שלדעת הראב"ד (פ"י מהלכות כלאים הל' ל"ב) חלות שם בגדי כהונה בחפצא

מתיר את איסור כלאים ולא רק קיום לבישה על – ידי הכהן, ולפיכך ההיתר אינו מוגבל לשעת עבודה. והוא הדין כאן, שאף אם קיום מצוה שבגופו חסר, כל זמן שיש קיום בחפצא, אף על פי שנטול פעולה הוא, חל המתיר של ציצית. משא"כ בכסות לילה המיוחדת ללילה, עצמה של הטלית פטורה מן הציצית – וכמובן, שגם הגברא אינו מתחייב. ממילא, אין היא מהווה חפצא של מצוה ומופקעת היא מחלות שם ציצית וליכא דבר המתיר.

13. שמות פרק יט פסוק ו – כה (פרשת יתרו)

(ו) **וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מִמְלַכֶת פְּתָנִים וְגוֹי קְדוֹשׁ** אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר תְּדַבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: ... (יב) **וְהַגְבַּלְתָּ אֶת־הָעַם סָבִיב לְאַמֵּר הַשְּׁמָרוּ לְכֶם עֲלוֹת בְּהָר וּנְגַע בְּקַצְהוּ פְּל־הַנֶּגַע בְּהָר מוֹת יוּמָת: (יג) לֹא־תִגַּע בּוֹ יָד כִּי־סָקוֹל יִסְקַל אוֹיְיָהּ אִם־בְּהֶמָה אִם־אִישׁ לֹא יִתְּנָה בְּמִשְׁפַּח הַיָּבֵל הַמָּה יַעֲלוּ בְּהָר: (יד) וַיֵּרֶד מֹשֶׁה מִן־הָהָר אֶל־הָעָם וַיְקַדְּשׁ אֶת־הָעָם וַיְכַבְּסוּ שְׂמֹלֹתָם: (טו) וַיֹּאמֶר אֶל־הָעָם הֲיִנּוּ נִכְנָיִם לִשְׁלֹשֶׁת יָמִים אֶל־תִּגְשׁוּ אֶל־אִשָּׁה: (טז) וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בְּהֵיטֵב הַבְּקָר וַיְהִי קִלְת וּבְרָקִים וַעֲנַן כָּבֵד עַל־הָהָר וְקוֹל שִׁפְר חֲזַק מְאֹד וַיִּתְּרַד פְּל־הָעָם אֲשֶׁר בְּמִתְּנָה: (יז) וַיֹּצֵא מֹשֶׁה אֶת־הָעָם לַקְּרָאת הָאֱלֹהִים מִן־הַמִּתְּנָה וַיִּתְּיָצְבוּ בַּמַּחֲתֵית הָהָר: (יח) וְהָרָ סִינִי עָשָׂן כְּלוֹ מִפְּנֵי אֲשֶׁר יָרַד עָלָיו ה' בְּאֵשׁ וַיַּעַל עָשָׂנוּ כְּעָשָׂן הַכֹּבֵשֶׁן וַיִּתְּרַד פְּל־הָהָר מְאֹד: (יט) וַיְהִי קוֹל הַשֹּׁפָר הוֹלֵךְ וְחֲזַק מְאֹד מֹשֶׁה יִדְבַר וְהָאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ בְּקוֹל: שְׁשִׁי (כ) וַיֵּרֶד ה' עַל־הָרָ סִינִי אֶל־רֹאשׁ הָהָר וַיִּקְרָא ה' לְמֹשֶׁה אֶל־רֹאשׁ הָהָר וַיַּעַל מֹשֶׁה: (כא) וַיֹּאמֶר ה' אֶל־מֹשֶׁה רַד הָעֵד בְּעַם פְּוִי־הַהָרָסוּ אֱלֹהִי' לְרֹאוֹת וּנְפֹל מִמֶּנּוּ רָב: (כב) וְגַם הַפְּתָנִים הַנּוֹשִׂים אֱלֹהִי' יִתְקַדְּשׁוּ פְוִי־יִפְרִיץ בְּהֶם ה': (כג) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֱלֹהִי' לֹא־יוּכַל הָעָם לַעֲלֹת אֶל־הָרָ סִינִי כִּי־אֲתָהּ הַעֲדַתָּה בְּנֹו לְאֹמֶר הַגְּבַל אֶת־הָהָר וְקַדְּשָׁתוּ: (כד) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִי ה' לְדָוִד וְעָלִיתָ אֵתָהּ וְאַהֲרֹן עִמָּךְ וְהַפְּתָנִים וְהָעָם אֶל־יַהֲרָסוּ לַעֲלֹת אֱלֹהִי' פְוִי־יִפְרִיץ־בָּם: (כה) וַיֵּרֶד מֹשֶׁה אֶל־הָעָם וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם: ס**

14. שמות פרק כ פסוק טו – יח (פרשת יתרו)

(טו) וְכָל־הָעָם רֹאִים אֶת־הַקּוֹלֹת וְאֶת־הַלְּפִידִם וְאֵת קוֹל הַשֹּׁפָר וְאֶת־הָהָר עָשָׂן וַיֵּרָא הָעָם וַיִּנְעֻוּ וַיַּעֲמִדוּ מִרְחָק: (טז) וַיֹּאמְרוּ אֶל־מֹשֶׁה דַּבֵּר־אֵתָהּ עִמָּנוּ וְנִשְׁמָעָה וְאֶל־יְדַבֵּר עִמָּנוּ אֱלֹהִים פְוִי־נְמוֹת: (יז) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־הָעָם אֱלֹהִי' תִירָאוּ כִּי לְבַעֲבוֹר נְסוֹת אֶתְכֶם בָּא הָאֱלֹהִים וּבַעֲבוֹר תִּהְיֶה יְרֹאתוֹ עַל־פְּנֵיכֶם לְבַלְתִּי תַחֲטְאוּ: (יח) וַיַּעֲמִד הָעָם מִרְחָק וּמֹשֶׁה נִגַּשׁ אֶל־הָעַרְפֶּל אֲשֶׁר־שָׁם הָאֱלֹהִים: פ

15. בכור שור במדבר פרק טז פסוק א (פרשת קרח)

ויקח קרח. לאחר פרשת מרגלים שנגזר עליהם שימותו במדבר לקח. ויקח קרח ומפרש והולך העלילות והעניינים שנתגלגלו וגרמו שמתו כגון כאן ומעשה פעור בוירא בלק.

16. בכור שור במדבר פרק טז פסוק לח – לט (פרשת שלח)

(לח) ועשו להם ציצית, שם דבר, כמו "בציצת ראשי"²⁶. (לט - מ) והיה לכם לציצית, להבטה, כמו "מציץ מן החרכים"²⁷. וראיתם אותו וזכרתם, שאינו נעשה אלא לזכירה, וכשרואה זאת המצוה, זוכר ונותן לב לשמור המצות, כי הציצית כמו חותם שבכסותו, שעושים לעבד סימן שהוא משועבד לרבו, וכשרואים ישראל זוכרים שהם משועבדים להקב"ה, ועליהם לקיים כל מצוותיו. ורבותינו אמרו ציצית, - שש מאות בגימטריא, ושמונה חוטין וחמשה קשרים הרי ו' מאות וי"ג מצות²⁸. וכשרואה אותו נזכר על כל המצות, ונתן הקדוש ברוך הוא סימן לאות כי הן עבדיו, וסימן בכסותו. וסימן בביתם ושמו חתום בו. ותפילין בראשם ובזרועם, לסימן שהם עבדיו, כי הדי' סימנים מקיפין את האדם מילה מלפניו, ומזוזה מימין, ותפילין משמאלו, וציצית שבבגדו נגרר אחריו כשהוא הולך. ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם, - שהם תרים ומרגלים הנאת הגוף וחימוד ממון של גזל, ועריות. וכשתראו אלו המצות תזכרו שאתם עבדי, ולא תרגלו אחריהם לעבור על מצותי, אשר אתם זונים אחריהם, - נמשכים ומיוזנים²⁹, וימנעו אתכם אלו הסימנים, ויזכירו לכם

17. בכור שור במדבר פרק יז (פרשת קרח)

(ו) אתם המתם את עם ה'. שאמרתם להביא קטורת, הלא ראיתם נדב ואביהו שהביאו קטורת ומתו⁶, למה צויתם אותם לעשות כמו כן, אלא שמדעת המיתם כי ידעתם כי הקטורת סם המות⁷ והם סמכו על דבריכם ועשו

מצותכם ומתו. ועוד מה הבחנה יש כאן שאינם ראויים לכהונה, הלא נדב ואביהו אתם מודים שהיו ראויים לכהונה ומתו בשביל הקטורת, ואם הוכחתם שאהרון קדוש יותר מהן, מיהו לא הוכחתם שאינם ראויים לכהונה, ומתו בשביל הקטורת⁸. (י) ואכלה אתם כרגע - וכן למעלה "ואכלה אותם כרגע" לעיל טז, כא, מאחר שנגזר עליהם שימותו במדבר לעיל יז, לה, שייך למימר "ואכלה אתם כרגע", כלומר נגזר עליהם שיכלו במדבר אבל הארכתי להם ארבעים שנה, שלא ימותו פתאום, אבל עתה שהם חוטאים אכלה אותם כרגע. ויפלו על פניהם - נשתחו להתפלל עליהם. (יא) קח את המחתה ותן עליה אש... ושים קטורת. בכאן הראה שהקטורת סם חיים¹², שכשעמד בין המתים ובין החיים נעצרה המגפה¹³. ועל שיש לומר שאין זו הבחנה שהרי כמו כן מתו נדב ואביהו שהיו ראויים לכהונה, ואעפ"י שניצול אהרון שמא אהרון יש לומר שהוא נבחר מכולם, אבל מכל מקום כל ישראל ראויין להיות כהנים הדיוטים ושוערים ומשוררים ולכך צוה הקדוש ברוך הוא לעשות הבחנה במטות¹⁴.

18. במדבר פרק טז פסוק כ - כא (פרשת קרח)

וַיִּדְבֹר ה' אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן לֵאמֹר: (כא) הַבְּדִילוּ מִתּוֹךְ הָעֵדָה הַזֹּאת וְאֶכְלֶה אֹתָם כְּרָגַע:

19. במדבר פרק יז פסוק לה (פרשת שלח)

אָנֹכִי ה' דִּבַּרְתִּי אִם-לֹא וְזֹאת אֶעֱשֶׂה לְכָל-הָעֵדָה הָרֹעָה הַזֹּאת הַנוֹעְדִים עָלַי בְּמִדְבַר הַנֶּגֶד יְתָמוּ וְשָׁם יָמָתוּ:

20. במדבר פרק יז פסוק כג (פרשת קרח)

וַיְהִי מִמְחֹרָת וַיָּבֵא מֹשֶׁה אֶל-אַהֲרֹן הָעֵדוּת וַהֲנִיחָהּ פָּרַח מִטֶּה-אַהֲרֹן לְבֵית לִגְי וַיִּצָא פָּרַח וַיִּצָץ צִיץ וַיִּגְמַל שְׂקָדִים:

21. חזקוני במדבר פרק יז פסוק כג (פרשת קרח)

ויצא פרח סימן לפרחי כהונה העתידין לצאת ממנו. ויצץ ציץ סימן שיצאו ממנו כהנים ששוקדים על עבודתם כדאמרינן כהנים זריזים הם חז"ק הא דאמרינן במסכת אבות ואף מטהו של אהרן שקדיה ופרחיה שהן מן הדברים שנבראו בע"ש בין השמשות.

22. כלי יקר במדבר פרק יז פסוק כג (פרשת קרח)

ויצא פרח, זה היה סימן לכהנים קטנים שנקראו פרחי כהונה. ויצץ ציץ, זה סימן לכהנים גדולים נושאים ציץ נזר הקודש. ויגמול שקדים, בזכות וירץ אל תוך הקהל וגו' כדי לעצור המגיפה, ובזכות שכהנים זריזים הם כגמול ידו השיב לו להצמיח שקדים שיש בהם משמעות לשון שקידות ומהירות. וזכה למתנות שנאמר ואני הנה נתתי לך, ולשון הנה מורה על הזריזות וכן פירש רש"י בפרשת וישב (בראשית לו יג) ויאמר הנני, לשון ענוה וזריזות:

23. משנה מסכת אבות פרק ה משנה ו

עֲשֶׂרָה דְּבָרִים נִבְרָאוּ בְּעָרֵב שֶׁפֶת בֵּין הַשָּׁמַיּוֹת, וְאֵלוֹ הֵן, פִּי הָאָרֶץ, וּפִי הַבְּאֵר, וּפִי הָאֶתּוֹן, וְהַקֶּשֶׁת, וְהַמָּן, וְהַמַּטָּה, וְהַשְּׂמִיר, וְהַקֶּתֶב, וְהַמִּקְתָּב, וְהַלּוּחֹת. וַיֵּשׁ אוֹמְרִים, אִף הַמַּזִּיקִין, וְקַבּוּרְתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, וְאֵילוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אֲבִינוּ. וַיֵּשׁ אוֹמְרִים, אִף צָבָת בְּצִבְתָּ עֲשׂוּיָה:

24. רבינו בחיי במדבר פרק יז פסוק כג (פרשת קרח)

ויצא פרח ויצץ ציץ ויגמול שקדים. מה שגמל שקדים ולא פרי אחר, שהוא פרי מכובד וממהר משנה לשנה יותר משאר פירות, ומפני זה נקראו שקדים מלשון שקידה, כמ"ש: (ירמיה א, יב) "כי שוקד אני על דברי לעשותו". והפרי הזה מר מתחלתו. וכן לשון זה של שקדים נזכר על מדת הדין לעולם: "ויגמול שקדים", "מקל שקד אני רואה", כלומר ענף עם השקדים שבו שהם מרים רמז על פורענות ועל מרירות מידת הדין המתוחה בחורבן בית המקדש על ידי נבוכדנצר שכן אמר ג"כ: (ירמיה א, יג) "סיר נפוח אני רואה ופניו מפני צפונה", וכן כתוב מפורש: (דניאל ט, יד) "וישקד ה' על הרעה". וא"כ המטה הזה שגמל שקדים, מתוך שם הפרי ומהירותו וטעמו אנו למדין שכל המערער על הכהונה הקדוש ברוך הוא ממהר להפרע ממנו ומותח כנגדו מדת הדין, כמו שמצינו בעזיהו המלך ששלח ידו להקטיר קטרת במקום כהן, וכתוב בו: (דברי הימים - ב כו, יט) "והצרעת זרחה במצחו".